MAVİ GÖK

-Roman-

Hakan Kağan

ÖTÜKEN

YAYIN NU: 1644
EDEBÎ ESERLER: 852

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NUMARASI: 49269

ISBN: 978-625-408-064-7

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®
İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50 • (0212) 293 88 71 - Faks: (0212) 251 00 12

Genel Müdür: Ertuğrul Alpay

Editör: Göktürk Ömer Çakır

Son Okuma: Zeynep Arpacı

Kapak Tasarımı: Ceyhun Durmaz

Dizgi-Tertip: Damla Acar

Kapak Baskısı: Pelikan Basım

Baskı: İMAK OFSET BASIM YAYIN SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.
Akçaburgaz Mah. 137. Sok.No: 12 Esenyurt / İstanbul / TÜRKİYE
Sertifika Numarası: 45523 Tel: (0212) 444 62 18

İstanbul- 2021

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir. Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Hakan Kağan: 1974'te Kars'ın Selim ilçesi Gürbüzler köyünde dünyaya geldi. İlköğrenimini, Gürbüzler Köyü İlkokulunda tamamladı. Kazım Karabekir Öğretmen Lisesinde başladığı ortaöğrenimini Konya Gazi Lisesinde tamamladı. 1998 yılında, Abant İzzet Baysal Üniversitesinden mezun oldu. Haziran 2008'de *İmparatorluğun Son Akşamı*, Eylül 2009'da *Yeniçeri*, Eylül 2010'da *Cem - Esir Şehzade*, Haziran 2011'de *Kanlı Mintan - Sultan Abdülaziz*, Mayıs 2013'te *Kayıp Ruhlar Atlası - Bir Sarıkamış Romanı*, Kasım 2014'te *Külhanbeyi*, Kasım 2015'te *Leyla'yı Sevenler Kulübü*, Ekim 2017'de *Mavi Turna* (ESKADER Yılın Romanı Ödülü) adlı romanları yayımlandı.

I. BÖLÜM
KUZEYİN MÜHÜRLÜ KAPILARI

-1-
Kutlu Kayının Gölgesinde

Güneş, kar kristalleri üzerinde göz alıcı bir şekilde parlıyordu. Gökkız, kayın ağacından asasına dayanmış, büyükçe bir kayanın tepesinden, bozkıra yağan ışık hüzmelerini izliyordu. Bozkırı örten beyazlık dingin bir sonsuzluk gibiydi. Beyaz bulut savrula savrula bir nefes gibi eriyip yitti. Mavi gök, bir sonsuzluk denizi gibi örttü bozkırı.

Gökkız'ın üzerindeki kızıl cübbe, hayvan tasvirlerinin olduğu altmış parçadan oluşuyordu. Kırk kuşak atalarını onurlandırmak için elbisesi üzerine kırk tös dikilmiş, uzun elbisesinin sol yakasında da ok ve yay tasvirleri işlenmişti. Birbiri içine geçmiş dokuz halka demir, kalbinin üstünden sağ kolunun altına uzanıyordu. Kırmızı atlastan başlığının ucundaysa, Kartal Ana'nın dokuz tüyü sıralanmıştı. Başlığın tepe kısmı, koyun yününden örülen kaytanla doldurulmuş, üzerine dokuz düğüm atılmıştı. Külahın göz ve ense kısımlarına üç ayrı vaşak derisi dikilmişti. Bu onu, diğer kamlardan ayıran alamet idi. Gökkız, üç boğumlu kuş külahı giymeye yetkin bir kam idi. Külahın pek çok saçağı arasına, her dizisi beş boncuklu olan ucunda da yılanbaşı iliştirilmiş inciler diziliydi. Kulaklarına gelen kısımda sincap derisinden iki kulaç, uçlarına ise mavi boncuktan küpeler dikilmişti. İnsan bileği kalınlığındaki asaya, göğün dokuz budağını temsilen dokuz kertik atılmıştı.

Bir süre daha bozkırı izledikten sonra kayadan inip kutlu kayının altına geldi Gökkız. Etrafı kırk adım ile dönülen Hayat Ağacı'nın kökleri yer altı dünyasına, dalları ise mavi göğün derinliklerine uzanıyordu. Gövdesi pek çok yerinden

soyulmuş, damar damar yayılmış kökleri üzerine ise kabuklar düşmüştü. "Zamanın yarası," derdi bu kabuklara yaşlı kadın. Umay Ana'nın gökten indirildiği gün, onunla birlikte inmişti yaşlı kayın. Dünya nöbeti tutan zamanın tanıklarından biriydi. Elindeki asaya dayanıp dizleri üzerine çöktü. Bir süre sessiz ve kıpırtısız kalıp, ilk atalar dilinde niyaza durdu. Böyle vecd içinde kendinden geçtiği zamanlarda kesif bir boşlukta kaybolur, çın çın öten bir sessizlik ile yalap yalap köpüren bir çağıltının kıyılarında dolaşırdı. Dinginlik ve çağıltının -bu aynı özün- iki farklı yüzünde, zaman denen mahpusluğun içinde gönlünün kabuğuna sığınırdı.

Süt denizi üzerinde inip kalkan kartalların karartısını gördü. Devasa kanatları süt denizini dalgalandırıyor, çığlıkları göğün boşluğunu parçalıyordu. Bir fevkaladelik vardı hâllerinde. Zamanın başından beri süt purası, mavi göğün dinginliğini taşırdı.

Kartalları ardında bırakıp kızıl toprağın üzerinde uçtu. Dağaltı'nın güçlü demircilerinin örs ve çekiç seslerini duydu. Oradan geçip kuzeyin karanlığında sürek veren soğuk rüzgârı izledi. Sırlı ormandan yükselen homurtuları, çığlıkları dinledi. Göz açıp kapayıncaya kadar olan o kısa zamanda, önü sıra uzayıp giden bir karanlık belirdi. Karanlık sular, tedirgin edici uğultular içinde çalkalanıyordu. Yüreği bir anda saf korkuya kesti. Dokuz süvariyi gördü… Ağaç Denizi'nde doludizgin ilerleyen… Yer altının karanlığı, zamanın başından beri biriktirdiği tüm kötülükleri bir anda kustu. Mavi gök kardı. Dünya bir uçtan bir uca çığlıklara boğuldu. Korku içinde gözlerini açtı. Yüreğinin kabuğu çatlamış, zamanın rahminde büyüyen kötülük yer altının soğuk, karanlık dehlizlerinden taşmıştı.

Ötüken Ormanı, kar fırtınası sonrası bir tazelik içindeydi. Ormanın soğuk, temiz havasını ciğerlerine çekti Göksakal. Rüzgâr dinmiş, güneşin tatlı sıcaklığı salınan ağaçlar arasında oynaşmaya başlamıştı.

Uzun saçı ve sakalı gümüşi gök rengindeydi. Üzerinde, kalın ilmeklerle örülmüş, eklem yerleri kalın iplikle dikilmiş, yarasa kollu geniş bir kıyafet vardı. Deri bir muhafaza içindeki kopuzu sırtındaydı ve göğsünden çapraz geçen deri bir kayışla bağlıydı. Karlı orman zemininde yavaş adımlarla yürüyor, ağaçlar arasında koşturan mavi sincapları tebessüm ederek izliyordu.

Gökkız kutlu ağacın gölgesinde, bir taştan farksız, sessiz ve kıpırtısız duruyordu. Göksakal'ın ayak seslerini duyunca usulca kalktı.

"Hoş geldin Ulu Ata," dedi.

"Hoş bulduk Kam Ana."

"Seni bekliyordum."

Yaşlı kadın, elindeki asaya dayanarak ağacın etrafında yürümeye başladı.

"Kartal Ana'nın gözleri sana ne gösterdi?" diye sordu, Göksakal.

"Gök demir gibi sert, yer bakır gibi berk olmuştu. Kutsal ormanlarımız, yurtlarımız kavrulup küle dönmüştü."

Sustu yaşlı kadın. Karanlık bir boşlukta kaybolmuş gibiydi.

"O gün gelip de kıyamet döndürülmez ise, sert taş ufalanır, katı ağaç parçalanır. Töre bozulur, başıbozukluk yurdu sarar, baba evladı, evlat babayı tanımaz, büyüğe saygı kalkar, dünya günahlarla dolar, ahlaksızlık artar, söz ayağa düşer, bet bereket kalmaz. Zamanın sonu geldiğinde; kara toprak ateşle alevlenir, Kutsal yer-sular insanları terk eder, doğanın düzeni bozulur. O gün, kara kurt kanatlanır; kara gözü kanla dolar. Kara sular kanla akar, yer titrer, dağ delinir, gök bozulur, deniz çalkalanır, dibinden dokuz atlı çıkar. O gün Erlik Han yer altından elinde yeşil kılıcıyla çıkar. Orta Dünya'da, o gün iyilik ile kötülüğün savaşı olur. İşte o gün geldiğinde, kılıçların şarkısından başka ses duyulmaz…" deyip, sustu yaşlı kadın. Olacakları Göksakal'ın görmesini istedi.

"Kartal Ana'nın gözleriyle görmek ister misin?" diye sordu.

Göksakal, birkaç adım atarak asayı iki eliyle kavradı. Kutlu ağacın dibinde dizleri üzerine çöktü. Gökkız, göğün boşluğuna, "Kuday!" diye seslendi. Göksakal, gözlerini kapadı. Dünya bir anda soğuyup karardı; gün doğusunda, karanlık denizin suları bir anda kabarıp geri çekildi. Arda kalan kum denizi üzerinde dokuz kara taş belirdi. "Kuday!" diyen Gökkız'ın sesi yeniden duyuldu. Taşlar yarıldı, içlerinden dokuz atlı çıktı. Süvarilerin bindikleri atlar sarıydı; ön ayakları kılıç, kuyrukları keskin hançerdi. Tüm süvariler tepeden tırnağa siyahlar içindeydi. Üzerlerindeki pelerinler, atların sağrılarını kapatacak kadar uzundu. Atlar sahile çakılmış gibi duruyor, rüzgâr yelelerini ve kuyruklarını dalgalandırıyordu.

Atların gözlerinin ateş olduğunu o an fark etti Göksakal. Rüzgâr şiddetlenince, pelerinleri rüzgârda dalgalandı atlıların. Deniz suyu geri gelip atların bileklerine kadar yükseldi. Öndeki süvari, atın sağrısına hafifçe dokundu. Hareketlenen atlar, doludizgin gün batısına doğru koşup ormana girdiler."

İrkilerek gözlerini açtı Göksakal, iki eliyle kavradığı asayı bırakıp geri çekildi.

"Ağaç Denizi'ne girdiler," dedi.

"Süvariler denizden çıkmadan, Erlik Han yer altından çıkmaz."

"Durdurulabilirler mi?"

Yaşlı kadın sessizliğin içinde kayboldu. Onların karşısına çıkacak Dağaltı'nın demircilerini gördü. Bir uçurumun kenarında amansız bir boğuşmanın içindeydiler. Demirci'nin kanlı gözlerini görünce irkilerek, "Kanlı ay gecesi…" diye söylendi.

Göksakal'ın yüreği yarılacak gibi oldu.

"Zamanı sadece Tengri yaşar, insanoğlu hep ölümlüdür," diye sözlerini sürdürdü.

"Ne yapmayı düşünüyorsun?"

"Kuzeyin mühürlü kapılarından geçip Erlik Han ile konuşmaya gideceğim."

"Suyla Bey olmadan o kapılardan geçemezsin."

"Kağandan göğe bir Ak-Boz aygır kurban etmesini isteyeceğim. Kurbanın ruhunu göğe çıkartıp Bay Ülgen'den, Suyla Bey'in bana eşlik etmesini isteyeceğim."

"Kalgançı Çağ başladı ha…" diye söylendi Göksakal.

Gökkız, dizleri üzerine düşüp başını asaya dayadı.

"Karanlık Orman'da barbarların sesini duyuyorum."

"Bunca şeyi gönlünde nasıl taşıyorsun Kam Ana?"

"Her ölümlü kendi yazgısını yaşar; bu lanet de benim yazgım."

Sustu Gökkız. Savrulan kar tanelerinin soğukluğunu yüzünde hissetti.

"Mavi gökte, ruhumun mutlak bir sessizlik içinde dinleneceği günü özlemle bekliyorum," diye fısıldadı.

Öyle bir gün olacak mıydı, bunu ikisi de bilmiyordu. Gökkız usulca kalkıp kutlu kayının etrafında dolanmaya başladı. Başladığı noktaya geldiğinde asasını iki eliyle tutup dizleri üzerine düştü. Gözlerini kapatıp, eski atalar dilinde dualar okumaya başladı. Göksakal, ağaçlar arasında parlayan ışık tayfına[1] baktı. Yaşlı kadın, şimdi kutlu ağacın önünde niyaza durmuş, eski atalar sözünü kendinden geçmişçesine tekrarlayıp duruyordu.

Göksakal, uzun yenli cübbesini kendi etrafında savurup don değiştirdi.[2] Kanat vurup o ışık tayfı içinden yükseldi. Kutlu kayını selamlamak için etrafında üç kere döndü. Bir taş gibi hareketsiz olan Gökkız bir anda ayağa kalkıp kollarını açtı.

"Evvela bir olan Tengri, sen işit!" diye bağırdı.

---

[1] Tayf: Görüntü.

[2] Don Değiştirme: Şekil değiştirme.

Togrıl, göğün duru mavisi içinde kanat vurup yükseldi. Ufka tan kızılı düşmüştü. Bozkır, ateş gibi yanan bu ışık tayfı içinde kaybolmuştu. Togrıl yükselip, dağın zirvesinde savrulan kar-boran üzerinden geçip kuzeye doğru kanat çırptı.

-2-
Kara İrtiş Boyu

Kara İrtiş ile Yenisey ırmakları arasında; uçsuz bucaksız ormanlar, göğsü karlı dağlar, geniş çayırlar vardı. Bu iki ırmak arasında avcı halklar yaşardı. Gün doğusunda, ayı avcıları; Yenisey'in doğu yakasında mavi sincap avcıları, batı yakasında kara samur avcıları; İrtiş'in doğusunda pars avcıları avlanırdı.

Kuzeyin çocukları, uzun kızıl saçlarını tek örük şeklinde bağlar, kızıl sakallarını örüp mavi boncuklar takarlardı. Otağları ve bir tahtları yoktu. Kağanlığın ve güneydeki yerleşik halkların tüm kürk ihtiyacını karşılarlardı. Hanlık, babadan oğula geçmezdi. Bilekleri budaklı ağaç gibi kalın, baldırları çınar gibi damar damar, omuzları at sağrısı gibi güçlü âdem ejderhalarıydı. Ormanda daha rahat hareket etmelerini sağlayan, balıksırtı gibi kavisli yatağanlar kullanırlardı. Kılıçlarını demir adamlar, ok ve yaylarını Ağaç Erleri yapardı. Ok temrenleri çakmak taşından, yelekleri kartal tüyünden olur, ıslık çalan oklar kullanmazlardı.

Kara İrtiş'in kıyısındaki Tomruk Şehir kürklerin toplanma yeriydi. Avcıların aileleri burada, yüksek surların ardında güven içinde yaşarlardı. Bu surların ilk atalardan beri yenilenerek korunduğu söylenirdi. Yılın belli aylarında burada toplanan avcılar, Tuman Han'a avladıkları hayvanların kürklerini sunar, şölene katılırlardı. Toplanan kürkler bahar kurultayında kağana sunulurdu.

Her şölen gününde olduğu gibi uzun kızıl saçlı adamların baltaları ormanda işliyor, birkaç dakika ara ile yeni bir

ağaç yıkılıyordu. Devrilen ağaçlar yamaçtan aşağı yuvarlanıyor, baltacılar tarafından dallarından budaklarından ayıklanıyordu. Güçlü aygırlar bu tomrukları ırmak kıyısına çekiyor, deri kayışlarla birbirine bağlanan tomruklar suya bırakılıyordu.

Tuman Han, Kara İrtiş'in serin suyu kıyısında durmuş, yanaşan tomruk sallarını izliyordu. On sekiz yaşında olan oğlu Kara Evren de yanındaydı. Kıyıya sabitlenen tomruklar kayışlardan kurtarılıp teker teker kıyıya çekiliyor, küçük tekerli çekiciler üzerine yerleştiriliyordu. Güçlü aygırların çektiği bu çekiciler, tomrukları belirlenen alanlara yıkıyordu. Bir grup baltacı, ırmağın suyunun yönünü değiştirmek için bir cep yapmakla meşguldü. Yüzlerce kızıl sakallı adam, ırmağın kıyısındaki cebi kazmak için canla başla çalışıyordu. Derin kazılan çukurlara diklemesine konan tomruklar kayışlarla sarılıp çivilerle sabitleniyordu.

Bir başka grup, surun dibinde eni on, derinliği ise iki insan boyu olan hendekler kazıyordu. Çıkan toprak, hendeğin dış kısmına ve suru çevreleyen tomrukların dibine yığılıp sıkıştırılıyordu. Hendeğin kazım işinde kadınlar ve çocuklarda dâhil herkes çalışıyordu. Sur ile ırmak arasındaki hendek tamamlanmak üzereydi. Tuman Han, hendek boyunca yürüyerek çalışmaları izliyordu.

Son tomruk salları da kıyıya çekilip yerine yerleştirildi. Tomruklardan yapılmış havuzun içi buz gibi su ile doluydu. Hendek ile ırmak arasındaki son bağlantı yerini yıkmak için kırk kızıl sakal hendeğe gerdi. Bellerine bağlı olan kalın urganların bir ucu da tomruklara bağlıydı. Kazılan duvar suyun gücüne dayanamayacak kadar incelince, bellerindeki iplere tutunarak hendekten çıktılar. Su, duvarın zayıf bir yerinden sızmaya başladı. Kızıl sakallar baltalarını kaldırıp sevinç çığlıkları atmaya başladı. Su, toprağı kısa zamanda aşındırıp duvarı yıktı. Çamurlu su bir anda dev bir dalgaya dönüp, surun etrafına dolmaya başladı.

Surun üzerinden hendeğe dolan çamurlu suyu izleyen kadınlar ve çocukların alkışı duyuldu.

Surun çevresini üç bin adım olarak saymıştı Tuman Han. Kalenin, güneye bakan tek bir kapısı vardı. Hendeğin üzerine indirilebilen bir ahşap merdiven yapılmıştı. Her iki yüz adımda bir kule yeri belirlenmiş, her iki adımda bir de okçu balkonu inşa edilmişti. Kuzeye bakan kısımda, balkonların arasına yüzlerce okun konabileceği okluklar çakılmıştı.

Günlerdir süren amansız çalışmalardan sonra çürümeye yüz tutmuş tüm tomruklar değiştirilmiş, kuleler onarılmış, kartal tüyünden yelekli on binlerce ok okluklara taşınmıştı.

Su, hendeğin içindeki turunu tamamladıktan sonra durgunlaştı. Yükselen suyu, gün batımına kadar gözlerini kırpmadan izledi avcı halklar. Hendek tam olarak dolduktan sonra buz gibi suya giren baltacılar ırmağın içindeki tomrukları kesip, su tutan kısmı yıktılar. Aynı hızla suyun ağzını taşla doldurup balçık ile sıvadılar.

Bir hafta önce, yanan ateş ocaklarını gören avcılar, şehrin imdat çağrısına uyup avı bırakarak çalışmalara katılmışlardı. Bu çağrıya uymayan tek kişi Ökiş Bey'di. Kırk avcı ile Karanlık Geçit'e avlanmaya gitmiş, dolunayın görüneceği o gece gün batmadan sura ancak dönebilmişti. Avcılar onların gelişini surun üzerinden izlemiş, kalenin devasa kapısı gün batmadan son kez onlar için açılmıştı.

Surun orta yerindeki meydanda, üç büyük ateş ocağı vardı. Kızıl sakallar, ateş ocaklarına dağ gibi odun yığmıştı. Tuman Han, yanında oğlu Kara Evren ve kızı Irmak Sultan ile meydana geldi. Hanın gelmesiyle ateş ocakları uyandırıldı. Koca yalımlar kısa sürede gecenin karanlığında savrulmaya başladı. Tuman Han, ortadaki ateş ocağının önündeki kütüğe oturdu. Başını kaldırıp göğe baktı: Gök, kurşun gibi kararmıştı.

Ökiş Bey, uçuruma sürülerek avlanmış dokuz mamut

postu sundu Tuman Han'a. Devasa postlar meydanda üst üste serildi. Tuman Han, Ökiş Bey'in niyetini çok iyi bilmekle birlikte zoraki bir tebessümle hediyeyi kabul etti.

"Ateş ocaklarını yaktık neden dönmediniz?" diye sordu.

Ökiş Bey, "Karanlık Geçit'te sis günlerce kalkmadı, ateş ocaklarını göremedik," dedi. Han, onun gözlerindeki nefreti gördü.

Diğer postlarda sırasıyla meydandaki mamut postları üzerine dizildi. Küçük bir tepe gibi görünen kürklerin üzerine kadehteki çakır ile saçı yaptıktan sonra "Çakır!" diye bağırdı han. Doldurulan kadehi havaya kaldırdı. "Kara Ejderha'nın Çocukları!" dedi. Kadehi başına dikip bir barbar gibi, yarısını kızıl sakallarına akıtarak içti. Biten kadehi yere çarpıp, "Atalarımız binlerce yıldır her dolunayda çakır içip sarhoş olur, sınır tanımadan eğlenirlerdi. Size ne oldu ki, birkaç barbar keyfinizi kaçırdı!" diye bağırdı.

Kızıl sakallar arasında yürüyüp gözüne kestirdiği birini sert bir yumruk ile yere yıktı. Kalkan kızıl sakal, aynı sertlikle hana bir yumruk savurdu. Sarsılan han kısa zamanda kendini toplayıp, "İşte böyle ahmak herifler!" dedi ve ardından "Kuzey, korkusuzdur!" diye bağırdı. "Kuzey, korkusuzdur!" sesleri yükselmeye başladı. Han büyük kütüğe oturup, bir kadeh çakır daha içti. Kadehi orta yere fırlatarak, bir şarkı söyleyip ellerini birbirine vurmaya başladı.

"Kuzeyin kuzeyinde
Karanlığın içinde
Bir avcı çocukları için
Kuzeyin kuzeyinde
Karanlığın içinde
Elinde mızrağıyla, koşuyordu…"

Kızlı oğlanlı ellerini birbirine vurup şarkıya eşlik etti avcılar.

Irmak Sultan, bir kütüğün üzerine oturmuş çakır içip etrafa bakınıyordu. Alev kızılı saçlarını ve göğün duru mavisi gibi ikircikli gözlerini annesinden almıştı. O ikircikli gözlerdeki hüzün, babasının dikkatinden kaçmadı. Kadehler dolup boşalıyor, el ele vurup şarkılar söyleniyordu. Tuman Han coşmuş, kadeh üzerine kadeh kaldırmıştı. Alev saçlı kız, bu coşkunluktan uzak, yaşadığı andan ve zamandan kopuk, gönlündeki zamanın dinginliği içindeydi.

O sırada kalabalıktan ayrılan Ökiş Bey, Tuman Han'ın sarhoş olduğunu düşünüp kılıcını çekerek, "Hanlık için meydan okuyorum," diye bağırdı. Tuman Han, kadehi kafasına dikti, kızıl sakalı çakır ile yıkandı. Kılıcına dayanıp ayağa kalktı, güçlükle birkaç adım attı. Şimdi yükselen yalımların başında durmuş etrafına bakınıyordu. Birden, "Alevli kılıcın sahibini selamlayın," diye bağırdı. Kılıcını kınından sıyırıp göğe kaldırdı. O sırada, balçak ile kılıcın ucu arasındaki demir alev aldı. Kalabalıktan, "Ejderha kanı," diye bir ses yükseldi. Alevli kılıçların hikâyeleriyle büyüyen pek çok kızıl sakal, böyle bir şeyi daha önce görmemişti. Elindeki alevli kılıcı Ökiş Bey'e savurdu. Ökiş Bey, Gök kılıcı ile bu hamleyi karşılamak istedi. Kılıcı bir anda tuzla buz oldu. Tuman Han, kılıcını kaldırıp, "Alevli kılıcın sahibini selamla ahmak herif," diye bağırdı. Ökiş Bey, dizleri üzerine düşüp başını hana uzattı. Han, "Ejderhanın çocuklarından her kim dizleri üzerine düşerse, onun kanını bu ejdere içiririm," diye bağırdı.

Alevli kılıcın yalımları yürekleri saf korkuya kesti. Karanlığa savrulan yalımların sesinden başka ses duyulmuyordu şimdi. Tuman Han, kılıcı indireceği esnada karanlığa dalga dalga yayılan bir böğürtü duyuldu. Han, kulak kabartıp sesi dinledi. Ökiş Bey, hanın dikkatinin dağılmasından faydalanıp çizmesinden balıksırtı saldırmasını çekti. O hamle yaparken, Tuman Han ise yana çekilip dönerek alevli kılıcı savurdu. Ökiş Bey'in kafası gövdesinden

ayrıldı. Sonrasında, elinde alevli kılıç ile avcıların arasında yürümeye başladı. Başını kaldırıp göğe baktı; kara bulutlar savrularak dağılmaya başlamıştı. Bir bulutun ardından çıkan kanlı ay göründü. Ateş ocaklarının yalımlarından çıkan sesten başka ses duyulmuyordu şimdi. "Kanlı ay…" diye söylendi Tuman Han. Damarlarından kan çekilmiş gibi bir anda gözleri karardı.

Okçu kulelerine çıkan tirendazlar,[3] duvardan yüz adım uzaktaki ocaklara alevli ok fırlatıp ocakları tutuşturdular. Duvarın kuzeyindeki yüzlerce ocak alevli oklarla uyandırıldı. Duvar ile orman arasındaki geniş alanda, ocaklardan yükselen ateşin yalımları, karanlıkta ejderha gözü gibi parlıyordu.

Karanlık Orman uzakta, bir hayvan leşi gibi hareketsizdi. Binlerce yıldır sürmekte olan uykusundan uyanmak isteyen bir devin homurtusu duyuluyordu. Kara kamlar tarafından büyü ile sırlanmış orman, bağlarından kurtulmak için hareketlenmişti. Kadim dünyanın iblisleri, karanlık dünyadan kurtulmak için çığlık çığlığa ses veriyordu. "Karanlık Gözler," diye fısıldadı avcılardan biri. Surun üzerindekilerin alevli kanı, bir anda buz gibi oldu. Tuman Han sura çıkıp Karanlık Orman'a baktığında, ormandan çıkan gölgeleri gördü. Kara Evren, ellerini gözlerine siper edip hareketsiz duran gölgelere dikkat kesildi. Böğürtüler, karanlığa dalga dalga yayıldı. Bir gölge, diğerlerinden ayrılıp ateş ocaklarına doğru yürüdü. Omzundaki büyük topuzu çekip, taş ocağa hayvani gücüyle vurdu; etrafa taş ve ateş saçıldı. Gölge, üzerine sıçrayan korlardan korkup geri çekildi. Bir süre kararsız kaldıktan sonra dönüp, birkaç darbede ateş ocağını tamamen dağıttı. Elindeki topuzu havaya kaldırıp böğürdü.

Karanlık Orman, zincirlerini kırmıştı. Sesler, ormanın kuytularında yankılanmaya başladı. Bu sırada gölgeler

[3] Tirendaz: Okçu.

ateş ocaklarına doğru ilerliyordu. "Okçular!" diye bağırdı Tuman Han. Sesi kuzeyin karanlığında yankılandı. "Fırlat!" deyince, kırk alevli ok kuzeyin karanlığında gittikçe küçülen ışık tayfına döndü. Ateş ocaklarını geçtikten sonra inişe geçip insan boyuna ulaşmış olan kara saplanıp söndüler. "Ok mesafesinden çok uzaklar," dedi Irmak Sultan. Han, başını kaldırıp aya baktı. "Kalgançı Çağ başladı," dedi yutkunarak. Kara Evren'e dönüp, "Bize zaman kazandırmalısın. Burada kal ve tirendazları yönet," diyerek kıza döndü. "Benimle gel," dedi. Irmak Sultan kardeşinin yüzüne baktı, bir şeyler söylemek istedi, söyleyemedi. Kara Evren, öfkeyle "Okçular!" diye bağırdı.

Tuman Han, surdan hızla inip tüm çocukların atlara bindirilmesini emretti. Sur içinde bir koşuşturma başladı. Anneler, kucakladıkları çocukları eyersiz atların sırtına bindirdi. Atların yelelerine tutunan çocuklar güneydeki kapının önüne yığıldı. Kızıl saçlı kız koşarak surdan indi. O sırada kadınlar, atların ayaklarına keçe sarıp bağlamakla meşguldü. Han, kızının omuzlarından tutup, "Ulusumuzun geleceği artık senin ellerinde! Gece boyunca at sürün, ırmak sizi At Ulusu'nun topraklarına götürür," dedi.

Atların sırtındaki çocuklar kapının önünde yığılmıştı. Çıra tutan yüzlerce kadın, çocuklarını son kez görmek için birbirini eziyordu. Han, kadınların arasından geçip kapı önüne geldi. Çıraların aydınlattığı korku dolu gözlere baktı.

"Kuzeye her zaman ejderhanın çocukları hükmeder. Yaşadığınız sürece bu geceyi unutmayın. Bir gün tekrar buraya dönecek, buraya hükmedeceksiniz. Şimdi, atların yelelerine iyice yapışın ve yaşamı hak edin! Anne-babalarınızın intikamını hak edin!" diye bağırdı.

Han, kızının yüzüne son bir kez baktı. O yüzde sevdiği kadının yüzünü gördü. Gümüş sikkelerle dolu deri heybeyi atın terkisine atıp, Irmak Sultan'a bir kılıç uzattı. "Bu kılıcı bana babam vermişti. Demir Kapı'ya git ve onu

bul. Sen ejderha binicilerin kanını taşıyorsun, kim olduğunu ve sana anlattıklarımı hiçbir zaman unutma," dedi. Kız, kılıcı atın eyer kaşına astı. Başını eğdi, birkaç damla gözyaşı yanaklarından süzüldü. At sırtındaki çocuklarının ayaklarını öpüp yüzlerine sürdü anneler. Han, "Kapıları açın!" diye bağırdı. Büyük ahşap kanatlar sarsılarak açılmaya başlayınca, binlerce alevli ok kuzeye doğru uçtu. Surdan çıkan atlar, gürültü çıkarmadan bir süre ilerlediler. Anneler telaşlı adımlarla sura koşup son kez çocuklarına baktılar. Alevli oklar ardı ardına uçuyor, barbarları surdan uzak tutmaya çalışıyordu. Kara İrtiş kıyısına varan atlar, doludizgin güneye doğru inmeye başladı. Surun üzerindekiler ise çocuklarının gidişini gözyaşları içinde izlediler.

Atlar gözden kaybolunca ok atışları durdu. Karanlık Orman'dan çıkan barbarlar, bir düzen içinde sura doğru yürümeye başladı. Ateş ocaklarını geçtiklerinde, fırlatılan okların birkaç misli kalabalık oldukları anlaşıldı.

Karanlık Orman'dan esen rüzgâr, savurduğu kar tanelerini sura taşıdı. Tuman Han'ın mavi boncuklarla örülmüş kızıl sakalı bembeyaz olmuştu. O an, yıllar önce göğün, yadacılar tarafından uyandırıldığı gece yapılan savaşı hatırladı. Gönlü bir lav yığınına dönmüştü. "Bütün ömrümce o çocuğu bekledim. İntikamını hak ediyordu…" diye söylendi. Sur boyunca yürüyüp insanların yüzüne baktı. Kılıcını savurup alevlendirdi. Kızıl sakallar balıksırtı saldırmalarını kalkanlarına vurup büyük bir gulgule kopardı.

Binlerce karanlık göz, karanlık bir deniz dalgası gibi suru kuşattı ve ardından hendeğe girerek sura tırmanmaya başladı. Üzerlerine yağan alevli oklar ile suya düşenler oldu. Karanlık Gözler, ateşten korkup geri çekiliyorlarsa da kısa zamanda toplanıp yeniden saldırıya geçiyorlardı. Taşınan yüzlerce kalas, hendeğin üzerinden sura doğru indirildi. Kısa sürede tomruklardan oluşan küçük bir köprü yapmayı başardılar. Zincirli topuzlar ise suru birkaç yerden

yıksa da dökülen kızgın yağlarla geri çekildiler. Kadınların surdan attığı yağlı saman balyalarını alevli oklar kısa sürede ateş topuna döndürüyordu. Alev topu içinde kalan Karanlık Gözler, kendilerini hendeğin suyuna bırakıyordu. Kalaslarla yapılan köprülerin sayısı artınca sur, zincirli topuzlarla sarsılmaya başladı. Okların işe yaramadığını gören Tuman Han, herkesin surdan inmesini emretti. Avcılar, kısa sürede suru boşaltıp ateş ocaklarının başında toplandı.

Göğün karanlığına ejderha nefesi gibi savrulan yalımların gölgesindeydiler şimdi. Tuman Han, yerdeki kadehini alıp çakır ile doldurdu ve ilk atalar dilinden bir şarkı mırıldanmaya başladı. Avcılar, Tuman Han'ın etrafında toplanıp yüksek sesle şarkıya eşlik etmeye başladılar.

Tuman Han, her zaman üzerinde oturduğu kütüğün üzerine çıkıp kadehteki çakırı ateşe saçı yaptı. Sur, zelzeleye yakalanmış gibi sarsılıyordu. İnip kalkan zincirli topuzlar surda gedikler açmaya başlamıştı. "Kara Ejderha'nın Çocukları!" diye bağırdı Tuman Han. Şarkı söyleyenler sustu. Suru yıkmaya çalışan topuzların sesinden başka ses duyulmuyordu şimdi. "Çocuklarımız bir gün buraya, yurdumuza dönecekler. Atalarımız, insanların Karanlık Kuzey dediği yerde, Karanlık Orman'da avlandılar. Bizler, onların ayak izlerini takip ettik. Bir gün çocuklarımız da bizim ayak izlerimizi bulacakları yere, kuzeye gelecekler."

Han elindeki kadehi ateş ocağına fırlattı, duvara çarpan kadeh ses çıkartarak yuvarlandı. O an sur büyük bir gürültüyle yıkıldı. Avcılar hep bir ağızdan, kara ejderhaların mavi gökte uçtukları günlerden kalma şarkılar söylemeye başladılar. Kara, onlara doğru ilerledi.

"Kölelerimiz, özgür insanlar gibi karşımızda şarkı söyleyemez," diye bağırdı.

Tuman Han öne çıkıp alevli kılıcını savurdu. Kara, korku ile geri çekildi.

"Ejderhanın çocukları kuzeyde her zaman özgür yaşa-

dılar, dünya var oldukça da özgür olarak yaşayacaklar!" dedi.

Güldü Kara.

"Yarın sabah güneşin, ölü kızıl sakalların üzerine doğmasını istemiyorsanız dizleriniz üzerine çöküp kölelerimiz olmayı kabul edin."

"Yanılıyorsun iblis! Güneş, yarın sabah binlerce özgür kızıl sakalın üzerine doğacak. Ve bu özgür adamların çocukları bir gün yine buraya dönüp, ateş ocaklarının başında, ejderhaların yaşadığı günlerde söylenen şarkıları söyleyecek."

Kara, geri dönüp ordusuna doğru yürüdü ve "Hepsini öldürün!" diye bağırdı. Han, alevli kılıcını kaldırdı. "Kuzeyde korku yoktur," diye karşılık verdi.

Karanlık Gözler gittikçe daralan bir halkaya dönüştü.

Han, "Atalarınızı onurlandırın," diye bağırdı.

Kızıl sakalların kılıçları, Karanlık Gözlerin göğüslerinde parçalandıkça alevli topuzların parçaladığı insanların sayısı çoğaldı.

Kara Evren, babasının yanında korkusuzca savaşıyordu. Bir ara babasının başı üzerinden geçen bir topuz gördü. Beş kızıl sakalı birden parçalayan topuz yeniden havalandı. Babasının elinden düşen kılıcı gördü o an. Hamle yapıp kılıcı alarak karanlık gözün damarlı çınar gibi kalın baldırına savurdu. Alevli kılıç, bacağı bir darbede kopardı ve düşen karanlık gözün yüzüne sapladı kılıcı. O sırada babasını gördü. Sırt üstü yuvarlanan Tuman Han kalkmak için uğraşıyordu. Kara Evren koşup babasını kalkmasına yardımcı oldu. Tuman Han kanlar içindeydi.

"Çocuklarımıza bu gece burada olanları anlatmalısın," dedi.

"Seni bırakmayacağım."

"Aptal çocuk! Şu hâlime bak, bu hâlde yaşayabilir miyim? Vakit varken buradan çıkmalısın."

Kara Evren ayağa kalktı. O sırada başının üzerinden geçen bir topuzdan korunmak için kendini yana atınca alevli kılıç elinden düştü. Tuman Han, yerdeki kılıcı alıp oğluna uzattı. Eliyle kulelerden birini gösterdi.

"Gecenin Nefesi orada, tomrukları ittir kapı açılır," dedi.

Evren itiraz edecek olduysa da Tuman Han, "Demirci…" diye söylendi. Hırıltıyla nefes alıp bir süre durdu.

"Kılıcı, Demirci'ye götür, alevli kılıçlar olmadan barbarları durduramazsınız."

Evren, babasının yüzüne son bir kez baktı ve "Sana söz veriyorum baba... Demirci'yi bulacağım," deyip koşmaya başladı.

Tuman Han, kuleye giren oğluna bakarken gökte bir toğrıl çığlığı duyuldu. Yerdeki kılıcı alıp üzerine gelen Kara'ya doğru koşmaya başladı. Kara, zincirli topuzunu savurdu. Han yana çekilip kılıcı Kara'nın kalın baldırına soktu. Kılıcı çekmeye fırsat kalmadan sırtından giren bir mızrak kalbinden çıktı. O sırada Gecenin Nefesi'nin sesini duydu. "Göğe şükür," diye niyaz etti. Ağzından boşalan kan kızıl sakalını kapladı. Başını kaldırıp göğe baktı. "Ulusumu korumak için söz verdiğim gibi kanımı akıttım Ulu Ata," diye bağırdı. Bu çığlık, hanın son nefesiydi. Toğrıl bu çığlığı duydu. Kanlı ayın ışığında uçan toğrılın gölgesi hanın göz bebeklerinde eriyip yitti.

Dünya bir anda soğudu. Han, gökte uçan ejderhaları gördü. "Bir gün dönecekler," diye mırıldandı. Bir tüy hafifliğinde, karanlık bir boşlukta düşüyordu sanki. "Bundan daha güzel bir ölüm düşünemezdim," diye fısıldadı.

-3-
Irmak Kıyısı

Irmağın çağıldayan suyu ak köpüğe kesmişti. Büyük beyaz kayaya çarpan su köpükleniyor, etrafa su tozları savurup

dağılıyordu. Kayaların güneye bakan yüzleri yosun tutmuş, keskin bir yosun kokusu her yana yayılmıştı.

Yüzüne değen su damlacıklarını elinin tersiyle sildi Kara Evren. Doğrulup sırtını ak kayaya verince güneşin safran sarı ışığı gözlerini aldı. Elini gözlerine siper ederek etrafına bakındı. Başında dayanılmaz bir ağrı vardı. Elini başına koyduğunda, kurumuş ve taşlaşmış olan saçlarının dibinin, irin şeklinde kan olduğunu fark etti. Dizleri üzerine çöküp kalkmaya çalıştı. Başındaki ağrı takatini kesiyordu fakat yine de güçlükle kalkıp ak kayaya tutundu. Yüzüne vuran su tozları onu biraz rahatlatsa bile o uğultu, kafasının içinde değirmen taşı gibi dönüyordu. Uzakta, su kıyısında bir salkım söğüt gördü. Sol ayağını çekerek ağaca doğru yürüdü, sırtını ağaca yasladı. Irmak burada daha yavaş akıyor, çayırlarda ise yatağı daha da genişleyip yayılıyor, yılankavi kıvrımlarla dolanıp duruyordu.

Salkım söğüdün suya düşen yapraklarını izledi bir süre. Kar soğuğunu yüzünde hissediyordu. O an zihninde bir ışık yanıp söndü. Aynı anda, büyükçe bir topuz başının üzerinden geçip beş kızıl sakalı parçaladı. O bir anlık görüntü ve sesten ürperdi Kara Evren. Üzerindeki elbise kan içindeydi. Elini içliğine atıp ak-kara çakmak taşlarını buldu. Acele ile etraftaki kuru dalları toplayıp gömleğinden bir parça kopardı. Kabuk üzerine yaydığı bezi tutuşturup hafifçe üfledi. Kabuğu usulca ince dalların altına gelecek şekilde yerleştirdi. Ateş, kısa zamanda büyüyüp daha kalın dalları sardı. Bir zamanlar selin sürükleyip getirdiği bir kütüğü, ince uç kısmını ateşin üzerine gelecek şekilde yerleştirdi. Yükselen yalımlar içini ısıttı.

Dizleri üzerinde sürünerek suyun kıyısına geldi. Gün ışığının vurduğu su, yalap yalap parlıyordu. Uzanıp yüzüne baktı. Uzun, taşlaşmış saçları suya değince bir kan kümesi suda yayıldı. Yüzünü ince çizgiler hâlinde kan sarmıştı. Doğrulup oturdu. Şimdi ayakları suyun içinde,

ağrıyan başı ise ellerinin arasındaydı. O sırada o ışık şavkı bir anda yeniden patladı; babasının yüzü bir şimşek gibi alazlanıp kayboldu. Usulca kayarak suya girdi Kara Evren. Birdenbire vücudundan kopan kan kütlesi suda dağıldı. Bu kez kafasını suya soktuğunda ırmağın yüzü kanla kaplandı. Kafasını çıkarttığında soğuk suyun etkisiyle nefesini toplamakta güçlük çekti. Yeniden başını suya sokup çıkardı. Saçlarını eliyle ovuşturarak pıhtılaşmış kanı saçlarından söktü. Soğuk su bedenine bir canlılık vermiş, zihni uyanmaya başlamıştı. Bedenini güçlükle çekip su kıyısındaki çayırın üzerine yattı, ellerini yüzüne siper edip güneşten korundu. Zihninde canlanan gölgeler, kanlı canlı görüntülere döndü. Acele ile elbiselerini çıkartıp her yanını kontrol etti.

Yeniden suya girip kanlı elbiselerini yıkadı. Defalarca kafasını suya sokup uzun saçlarını ovuşturdu. Sudan çıkıp elbiselerini salkım söğüdün dallarına astı. Kafasındaki ağrı azalmıştı. Yeniden körpe çimler üzerine uzandı. Yükselen yalımların sıcağını şimdi teninde hissediyordu.

Açılan geniş ahşap kanatlı kapıdan çıkan atları ve çocukları hatırladı. Onların güneye doludizgin gidişlerini surun üzerinden izlemişti. Kızıl saçlı kız, en öndeydi. O gece yaşananlar zihninde uyandıkça kalbinin üzerine bir boğa oturmuş gibi nefesi daralmaya başladı. Kalkıp, geniş çayırlarda yayılan suya baktı. Aceleyle ıslak elbiselerini alıp ateşin başına geldi.

Körpe otları dalgalandıran hafif bir rüzgâr esiyordu. Bir süre gezindikten sonra gelip ağacın gölgesine oturdu. Başındaki ağrı, soğuk suyun etkisiyle donmuş gibiydi. Islak elbiselerden yükselen buharı izledi bir süre. Gözkapakları kurşun akmış gibi ağırlaştı, kısa zamanda da kapandı. Kendine geldiğinde suyun çağıldayıp ak köpüğe dönen yerinde bir karartı olduğunu fark etti. Eliyle başını tuttu ve gözlerini açıp kapadı. Karartı hareket ediyordu. Kendini

toparlayıp kalktı, hızlıca elbiselerini giyindi. Gecenin Nefesi'ni gördü. Sırtında kolca kopuz olan ve uzun, hırpani cübbe içinde bir ozan atın yelesini okşuyordu. Körüklü deri çizmeleri eprimiş, pantolonu tel tel dökülmeye yüz tutmuş, salaş keten gömleği ise kırk yama içindeydi. Uzun değirmi[4] sakalı, kirli uzun saçları olan ozan yanına kadar gelip: "Günün aydın olsun arkadaş," dedi.

Kara Evren, "Günün aydın olsun ozan," diye karşılık verdi.

"Dinlenmek için güzel yer seçmişsin."

"Dinlenmek için mi?"

Kara Evren buraya nasıl geldiğini hatırlamıyordu.

"Buraya nasıl geldiğimi… Bilmiyorum…" diye söylendi.

Ozan, kopuzunu ağacın altına yerleştirerek yeniden Evren'e döndü, "Yaralanmışsın," dedikten sonra sırtındaki çantadan çıkardığı kabın üzerindeki bezi kaldırarak:

"Şöyle otur, yaranı tımar edeyim," dedi.

Kara Evren elini yüzüne dokununca sıcak, kaygan sıvıyı hissetti. Ozan, bir parça bezi suda ıslatıp sıktı. Kara Evren'in önce yüzünü sonra da boynunu sildi. Bezi yeniden yıkayıp alnına koydu. Uzun saçlarını aralayıp kanayan yeri buldu.

"Buraya kül basmak gerek," dedi. Çantasından çıkardığı bir bez parçasını ateşe tuttu. Yanan bezi bir taş üzerine bırakıp ıslattığı parmağı ile külü alıp açılan yere bastı. Bu hareketi taşın üzerindeki kül bitene kadar tekrarladı. Sıcak kül canını yaksa da dişini sıkıp ses çıkarmadı Kara Evren.

"Kuzeyden misin?" diye sordu ozan.

Kara Evren, zihninde belirip kaybolan görüntüleri anlamlandıramıyordu. Başını hafifçe sallamakla yetindi. O an, Karanlık Orman'a uçan alevli oklar belirdi zihninde. Barbarların suru yıkıp içeri girişlerini, kızıl sakalların te-

[4] Değirmi: Yuvarlak.

ker teker düşüşlerini gördü. Her şey bir anda soğudu, kardı. Gözyaşları alev gibi yanan yanaklarından kaydı.

Ozan, düşen Kara Evren'i boylu boyunca yatırıp ateşi besledi. Bohçasından kuru ekmek ile peynir çıkartıp katık etti. Karnı doyunca da eğilip ırmaktan avuç avuç su içti. Ozan, birkaç büyük kütük parçasını daha ateşin yakınına çekti ve Kara Evren'in kafasına bastığı külleri kontrol etti. Kanama durmuştu fakat Kara Evren, rüyasında acı çekiyor, sayıklayarak sağa sola dönüp duruyordu.

Ozan, gece yarısına kadar ateşin başında oturdu. Gecenin sessizliği büyüyüp ırmağın sesi geceyi kaplayınca, onun da gönlüne bir ağırlık çöktü. Büyükçe bir kütüğü ocağa koyup ateşin yalımlarını izledi bir süre. Sonra kalkıp bir süre de suyun kıyısında yürüdü. Ardından, salkım söğüdün altında uyuyan çocuğa bakıp ateşin başına oturdu.

Kara Evren uyandığında güneş bir mızrak boyu yükselmişti. Kalkıp etrafta gezindi. Ozan gitmişti. Gecenin Nefesi, erimiş kar öbekleri altından çıkmış dikenlerle karnını doyurmaya çalışıyordu. Evren bir süre dolandıktan sonra, külleri etrafa savrulmuş ocağın başına geldi. Orada, kılıcın yanında bir bez parçası olduğunu fak etti. Açıp baktığında ise kuru bir ekmekle bir parça peynir olduğunu gördü. Ozan, son azığını ona bırakmıştı. Diz kırıp aç bir kurt gibi sildi süpürdü çıkını. Nerede olduğunu bilmiyordu, buraya nasıl geldiğini de… Başındaki ağrı gözlerinin ışığını kesiyor, bayılmamak için kendini zor taşıyordu.

Alevli kılıca bakınca nereye gittiğini hatırladı. Yemeği bitirdikten sonra kalkıp atını eyerledi ve gün doğusuna, Orhun Vadisi'ne doğru atını sürdü.

-4-
Mangışlak

At Ulusu kışlık yurtları olan Tulpar Sulağı'ndan çıkıp yazlık yurtları olan Mangışlak'a gelmişti. Bozkırda, sesi ve

hareketi içine gömen bir durgunluk vardı. İnsan boyu karı emen toprak suya doymuştu. Büyük su birikintilerinde dizlerine kadar suya gömülü aygırlar hareketsiz duruyor, yeni yeni ortaya çıkan sineklerden korunmak için kuyruklarını oynatıyorlardı.

Çadırların bacalarından, duru mavi göğe, ince çizgiler hâlinde dumanlar çıkıyordu. Akdağ'ın yamaçlarındaki karın soğuğu, güneşe rağmen hissediliyordu. Alpbaşı Emren, çadırından çıkıp kapıdaki direğe bağlı olan atın sırtına keçeyi koyup düzeltti, eyerini keçe üzerine özenle yerleştirip kolanlarını sıktı. Don yağı yedirilmiş gümüş savatlı[5] kayışları, atın başından geçirip eyer kaşına bağladı. Alplar, atının yelesini örmüş kınalı kuyruğunu bağlamıştı. Emren çadıra girip akşamdan hazır ettiği sadak ile okları getirip eyer kaşına astı. Gök kılıcını ve balıksırtı saldırmasını belindeki kemere taktı. Atın gemiden tutup otağa doğru yürüdü. Alplar, bacaklarını açmak için atlarını sağa sola koşturuyorlardı. Kıştan çıktıkları için atlar savruk, sarsak adımlarla koşmayı yeniden öğreniyormuş gibiydiler.

Otağın önünde hanlık alameti olan üç takım davul, cenk havası çalıyordu. Otağ, beş kapıdan beş çadıra açılırdı. Tereken Hatun, Cılasun'un çadırına açılan kapıda durup destur istedi. Bengü Hatun, keçe kapıyı aralayıp anasını içeri davet etti. Cılasun ve Ildır, annelerini ayakta karşıladılar. O sırada, henüz sekiz yaşında olan ikizler; Çakır ve Alkım da koşturarak çadıra daldılar. Tereken Hatun'u görünce, süt dökmüş kedi gibi bir köşeye çekilip oturdular. Tereken Hatun, Cılasun'un yanına kadar yürüdü. "Otur oğul," dedi. Cılasun yer minderine dizlerinin üzerinde oturdu. Bengü, bir kap içinde su ve tarak getirdi. Tereken Hatun, tarağı suya daldırıp Cılasun'un uzun saçlarını taradı. Saç demetini avuçlayıp üç parçaya ayırıp hiç acele etmeden onları ördü. Ellerini ıslatıp örüğü son bir

[5] Savat: Gümüş üstüne özel bir biçimde kurşunla işlenen kara nakış.